

Хочете наши
новинки? Просиме
Вас заплатити
предплатне, котре є
найтуньше на світі.

Редакція

Зрядили Інштiтут русинського языка і культури на ПУ

14. марца 2008 ся в канцеларії ректора Пряшівской універзiты одбыла пресконференція, котра была замiряна на приємну новину про Русинів, котров є зряджiня Інштiтуту русинського языка і культури на Пряшiвській універзiтi (ІРЯК ПУ) з датумом од 1. 3. 2008. Є то далшый позитiвний iсторичный акт в розвою русиньства на академiчнiм полю по недавнiм уведжiню до жывота Музею русиньской культуры. Таким способом было Оддiлiня русиньского языка і культури, котре належало пiд Інштiтут регионaльных і народностных штудiй ПУ (скоре Інштiтут народностных штудiй і чужiх языкiв ПУ) повышене на споминаний Інштiтут. В академiчных просторах ПУ ся у споминаний день зышли нелем представителi з медиаланой сферы, але і функцiонарi цi активiсты русиньских органiзацiй. На пресконференцiй, котру отворив тайомник ПУ Павел Фабiан, найперше проговорив ректор ПУ Рене Матловiч, котрый говорив о дотеперiшнiй активностi русинiстiв споминаного оддiлiня, а не забыв похвалити iх добры высiдкы работы. Росповiв, як собi представує фунгованя Інштiтуту, же очекує од нього меджiнародну сполупрацу з академiчными працовниками в европскiм і мiмоевропскiм про-

▲ На отворiню Інштiтуту – (злiва) Ф. Вицо, К. Копорова, П. Крайняк і Г. Бескiд.

сторi, што бы нелем посилнило русинiстiку, але вытворило і конкуренчны можности меджi окремыма академiчными iнштiтуцiями (розвой про русинiстiку є в сучасности вытвореный і на Ягелоньскiй універзiтi в Польску, Новосадьскiй універзiтi в Сербску, Нередьгазскiй вышшiй школi в Мадярську...). „Буде то змiшаний педагогiчно–высукмный центр, котрый буде забезпечувати штудiйный програм учiтельство русиньского языка і лiтературы, але тыж высукм і експертiзу в области русинiстiкы, котра є на Словенську пестована лем на нашiй універзiтi” – повiв ректор ПУ Р. Матловiч. Говорив і о можностях штудiя русиньского языка як чужого языка.

Конкретнiше о iсторичных кроках од часiв кодiфiкацiй русиньского языка Русиньсков обродов (1995) говорила Анна Плiшкова, повiре-

на дiректорка ІРЯК ПУ: „Што до будучности, окрем языка, другим важным проблемом Інштiтуту бы мала быти русиньска лiтература, што собi выжадує персоналне добудованя, бо в сучасности сьме одказаны на помiч високошколь-

венську не понукать можность штудiя русиньского языка і культури, як Пряшiвска універзiта...” – повiла, окрем iншого, ПгДр. А. Плiшкова, ПгД, повiрена дiректорка новозрядженого Інштiтуту русиньского языка і культури.

Правда, вшытко в днешнiм часi ся одвивать од фiнанцiй, котры бы помогли персоналнi добудувати Інштiтут і розвивати дiятельство в области русиньского языка, лiтературы, культуры, iсторiй, высукму, книжницi і iншых сфер народностного жывота Русинiв.

З того мiсця хочу апелувати на будучiх високошколакiв і iх родичiв, же уж сучастный Інштiтут при ПУ нукать iнтересны можности штудiя (актуалны комбiнацiй штудiя русиньского языка з iншыма

▲ На отворiню ІРЯК выступили Рене Матловiч, ректор Пряшiвской універзiты, П. Фабiан, тайомник ректорату і Анна Плiшкова, повiрена дiректорка Інштiтуту русиньского языка і культури.

ских учiтелiв з Інштiтуту русiстiкы, украинiстiкы і славiстiкы ФФ ПУ і iншых научных iнштiтуцiй на Словенську. Третьов сферов iнтересу бы мала быти русиньска культура, но не в обцiм розумiню, але в єй конкретных реалiзацiях ествуючiх так в условиях Словенська, як і в остатнiх краiнах карпатьского ареалу, респ. і США і Канады.

Но за найпотребнiшу сферу iнтересiв працовниця ІРЯК ПУ (того часу го творять А. Плiшкова, К. Копорова і А. Блыхова) поважують педагогiчне дiятельство. Бо дотепершнi активности од vzniku русиньсакого оддiлiня (1998) выникли главнi з тым цiльом, абы выховали учiтелiв русиньского языка. Наконєць, правда є така, же жадна iнша універзiта на Сло-

предметами друкуєме в днешнiм числi новинок), котры мають і добру перспективу уплатнiня будучiх абсолвентiв ПУ. В сучасности естvue немало русиньских культурно–сплоченьских iнштiтуцiй, русиньской пресы, розгласового высыланя, професиональных тiлес – ПУЛЬС і ТАД, основных, середнiх і высокых школ, де бы ся жадало мати наслiдникiв цi продовжователiв розпочатого русиньского дiла. Но і ту естvue велике АЛЕ, а тым є зналость русиньского языка, культуры, лiтературы, iсторiй... Зато ся барз мылить тот, хто собi думать, же штудiом русиньского языка і культури бы ся в будучности не мав де уплатнити.

А. Кузьмякова

ФЕДОР ВИЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

ОДКОЛИ
СЛУХАМ
ВЫСЫЛАНЯ
ПРО
РУСИНІВ З ПРЯШОВА,
МАМ ТАКЫЙ
ПОЦІТ, ЖЕ Я УЖ
НЕ ЄМ РУСНАК,
АЛЕ ТАЛІАН

В академічній році 2008/2009 на Пряшівській університеті мож штудувати русинський язык у комбінації з 10 предметами

По успішній процесі акредитації штудійного програму **Русинський язык і література**, гестором котрого є Інститут регіональних і народностных штудій Пряшівської університету (од 1. марта 2008 Інститут русинського языка і культури ПУ), 28. юна 2005 Міністерство школьства СР признало Пряшівській університеті право удільовати академічний титул „бакаларь“ абсолвентам денной і екстерной формы штудія **3-річного бакаларьского штудійного програму в рамках штудійного одбору 1.1.1. Учительство академічных предметів**. Вдяка тому, од школьского року 2006/2007 на Пряшівській університеті мож штудувати штудійний програм Русинський язык і

література в 12 акредітованых комбінаціях.

В академічній році 2008/2009 Пряшівска університет отварятя слідуочі комбінації:

Філософічна факулта: русинський язык і література в комбінації з руським языком і літературов, історійов, німецьким языком і літературов, **Факулта гуманітных і природных наук:** русинський язык і література в комбінації з англійським языком і літературов, біологійов, географійов, словенським языком і літературов, витварнов виховов, музичнов виховов, **Факулта шпорту:** русинський язык і література в комбінації з тілеснов виховов.

В наслідуочім році ся не отварятя штудіум русинського языка з

набоженьсков виховов.

Окрем того, **по першыраз ся приправує отворіня екстерного штудія русинського языка і літературы в комбінації з англійським языком і літературов на Факулті гуманітных і природных наук.**

Віриме, же уведжены комбінації заінтересують абсолвентів середніх школ, а в припаді екстерного штудія може і тых, які планують росшырити собі апробацію, і проявлять бівший інтерес о штудіум русинського языка і літературы. В рамках того штудія ся будуть мочі веце дізнати нелем о русинським язык, літературі, але тыж о історії Русинів, як і о розлічных аспектах русинської культуры. Штудійний програм Русинський язык

і література є отворений про каждого, кого интересує русиністика і хто перспективно уважує ся ныв заподівати на професіоналній уровни. Віриме, же міджі будучіма високошколаками ся найдуть і такы.

Веце інформацій о можностях штудія на Пряшівській університеті найдете на www.unipo.sk.

Великодна традиція в Музею русинської культуры

▲ Т. Латтова (вправо) высвітлює молодым штудентам як мальовати великодны яєчка.

13. марта 2008, зачала ся в Музею русинської культуры в Пряшові красна традиція – мальованя ведликодных яєчок. Під допроводом своей вихователькы і вірной Русинкы Маргіты Семейновой ся на акції зышли молоды штуденты середніх школ – вихованці Інтернату Александра Духновіча з Пряшова, котры походять з вшелиякых сел нашого регіону – із Теодозійов Латтовов, довгорічнов одборничков мальованя яєчок розмаїтыма способами ці технікама. Было на што позерати, бо Т. Латтова принесла

чок на вшелиякый спосіб. Росповіла молодым штудентам нелем о техніці мальованя великодных

▲ Діректорка Музея русинської культуры О. Глосікова выкладать молодым штудентам о історічных експонатах русинської історії.

яєчок, але і отім, з котрого регіону мальованы яєчка походять. Мальованя воском із шпендліком, вышкрябованя орнаментів на еднофарбнім яєчку, діркованя, наліплюваня вшелиякых взорков, квіточків, сердечков зо златых, стріберных і блищачіх червеных налєпок і т. п. То было темов нелем бісіды Т. Латтовой із штудентами, але многы собі тоту найлєгшу техніку і выкушали самы. А з красным выслідком были і самы приємні прекваплєны. Исто многы з них свої зналости мальованя яєчок выкушали і дома перед великодныма святами.

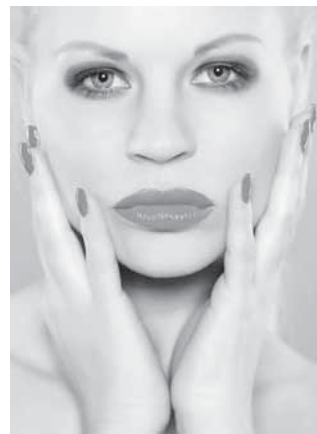
На полі Музею русинської культуры (МРК) вшыткых притомных привитала ПгДр. Олга Глосікова, ДрСц., діректорка МРК, котра своїх навщівників провела цілов выставов з интересным одборным выкладом о історічных фактах з різних областей жывота Русинів. За красне росповіданя за вшыткых штудентів діректорці подяковала вихователька М. Семейнова.

Віриме, же тота красна акція започала в Музею русинської культуры у Пряшові інтерсну традицію.

—АК—

NECHTOVÉ ŠTÚDIO

LA FEMME

PONÚKA:

- klasickú manikúru
- francúzsku manikúru
- japonskú manikúru
- modeláž nechťov (akryl, géł)
- parafín
- masáž rúk
- nail art (zdobenie)
- svetelná tarapia (biopton)

KONTAKT:

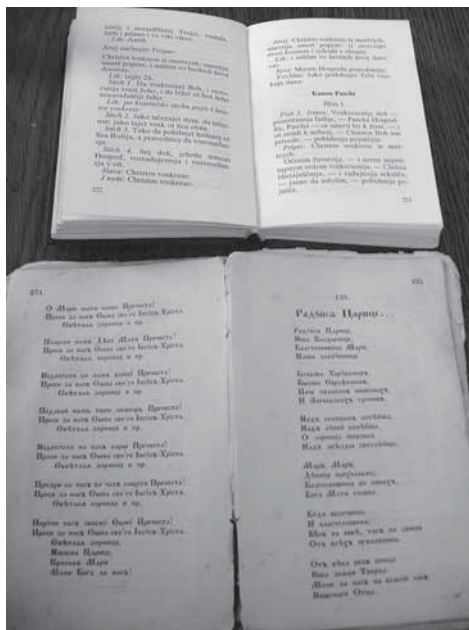
Fučíková 25, BARDEJOV
tel: 0907 555 485
mail: laffemme@szm.sk
www.lafemme.szm.sk

Язык є єдним зо закладных знаків каждого народа. І наш русинський кодифікований язык повнить тоты функції а думам собі, же хоць є іщі молодий, здобывать свою важность і поступні собі го освоює веце і веце людей. А то є добрі, хоць не каждому є по волі долина (позн. ред.: діалект території од правого притоку рікы Цірохы по лінії сел: Пыхні – Гостовиці – Осадне – Нехваль Полянка, а з правого боку до рікы Выравкы по лінії сел: Рокытів при Гуменнім – Збійне – Светлиці – Вырава аж ку Чабалівцям – видь Орґографічний словник русиньского языка), котрой діалект ся брав за взорку, думам собі, же є то природный яв. Як ся кодифіковав словенський язык, не міг быти кодифікований про каждую область ці регіон Словенска окремо, але выбрав ся за приклад говор середной части Словенска. Є правда, же люде на Словенску собі дотеперь утримують свої діалекты, а то є з мого погляду добрі, бо то указує на красу і богатство народа і його языка, але на другім боці, каждый узнавать і ужывать на урядях, в школах, в обходах штатный язык. І мы, Русины, свої діалекты в регіонах, де жыєме, хоснуйме, але не може быти, жебы вшыткы тоты діалекты ся ужывали при выуці, в розгласі, пресі ці інде. То значить, же є потребне мати єдно сполочне а тым є праві русинський кодифікований язык.

А ту зачінають проблемы. Є їх істо много, но я ся доткну, на закладі моїх скусености і бісіды з людьми, того найвекшого, а то є азбука. Азбука патрила і патрять многым славянськым народам, значить і Русинам. Но пришов такой час, же довгы роки ся на Словенску не хосновала, діти ся наш язык на школах не учили, но ани іншы языки, котры

Латиніка в русиньскім языку

ужывають азбуку (руський, український), значна часть нашой популяції уж азбуку не знают, або небарз добрі. Люде по русиньскы розумлять, лем читати не знают. Зато тоты люде ся просять, як маме читати нашы русиньскы новинкы, кедь они суть в азбуці? Як маме познати наших писателів і їх діла, кедь суть написаны лем в азбуці а мы тоту не знаме? Як?.. Чом?.. То суть вопросы, з котрыма ся мусить каждый, хто робить на русиньскім полі, нелем за столом але і в терені, стрічати і мусить на тоты вопросы глядати одповідь. Я ся часто над тов темов задумую і зато бы

єм хотів повісти пару способів, як на такы вопросы одповідати, як проблемы Русинів, котры не знают азбуку (з обективных або субективных причин) рішыти. Перша форма є научіти ся азбуку, але не каждый хоче, мать час або знать ся научіти. Днесь є доба, коли чоловік ся учить зато, жебы з того дашто мав, думам на даякый фінанчний прибыток. Значить, тоту можность научіти ся азбуку лем про потішыня може зужыткує дас 5 % тых, што ей не знают. Зато бы мала быти далша алтернатива, же будеме писати новинкы, часописы, книжки по русиньскы азбуков і латиніков. Лем так можеме, главні молодую генерацію, (котра хоче читати нашы новинкы, познати русиньскых авторів і їх творчость) мотивовати і приближовати ку русиньскій проблематіці, ку своїй народности, ку своему коріню. А може тот молодой чоловік, котрый не мать час або смак до учіня азбуку ся ей научить так, же буде читати новинкы латиніков а зо звездавости, як ся то пише і читать азбуков, буде позерати і на другу половину папіря, де тото істе пишуть в азбуці.

Є то подля мене можна драга, як достати писане слово ку тым, котры не знают азбуку. Бо не можеме дакому повісти, же ты не єшь Русин, бо не знаш азбуку. Кебы так дахто роздумовав, потім бы ся мав сам себе опросити, чом є то так, і хто то запричинив?

І тов статьяв вызывам компетентных до діскузії ку тій проблематіці, бо як ся то не направити, так за пару років зістиме, же не буде мав хто нашу пресу і літературу читати.

Шануйме собі азбуку, бо она є наша, но ани латиніка не є чужда. Роздумуйме, Русины, і над таков алтернативов, бо она не є проти азбуці, але за Русинів.

Бц. Мартін Караш, Камюнка

Вышов пасхальный АРТОС

В часі Світлого тыждня Пасхы вышло друге цісло кварталника часопису Артос, котрый выдавать Общество св. Йоана Крестителя (ОСІК). У ним можете прочитати статі, як **Пасхальна писанка – закликаня до місійной роботы**, яков ся читателям

пригварять о. Марко Дурлак, котрый теперь штудує патрологію в Римі. **Праздник праздників, ці праздник обычаїв** – найвекше зо вшыткых свят Пасха – Воскресіня Ісуса Хріста, його смысл высвітлює о. Іван Барна. Пише, же кедь стратиме внутрішній дух того свята, тогды ся тот обряд, який одправляеме на Пасху, ставать лем порожнім обычаем. В статі **Два свідкове воскресіня** ся дочитаєме о тім, хто они суть і штото о полотні, в котрім было тіло Ісуса Хріста – Туринське полотно. **Добротлива мати** є назва статі о тім, як Преосвященный Владыка по дорозі навцівив єдного вірника, але і о тім, же ніт на світі крашшого прояву родичовской любви, як кедь отець і мати благословлять своїх дітей. Який то міг быти гроб, до котрого поло-

жили тіло Ісуса, або о тім, же не маме собі закладати на тім, який гроб собі даме збудовати іщі за живота, але на тім, жебы сьме жыли так, жебы сьме вышли з нашого гробу ку воскресіню живота – веце можете перечитати в статі **Гроб, в котрім лежало тіло Ісуса Хріста**. В рубріці Слово священомученика Павла найдете статью під назвов **Справедливый міджі народами**, в якій ся споминать недавно уділене высоке оцініня першому з єпископів, нашому блаженому священомученику Павлу, ЧСВВ, який був оцінений за жертвованя свого живота, жебы захранив пронаслідованых Жыдів.

Ативіты Общества св. Йоана Крестителя, окрема іншого, інформують, же Словенська асоціація русиньскых організації, котрой членом є і Об-

щество св. Йоана Крестителя, послала вельвысланецтву Ізраїла дяковне письмо з нагоды уділіня найвышшого оцініня штату Ізраїл „Справедливый міджі народами” бл. священомученикови П. П. Гойдїчови, ЧСВВ. Інформують і о недавно отворенім Музею русиньской культуры в Пряшові, де його выставу церьковныма експонатами обогатили і членове ОСІК з Камюнки. В новім ціслі Артоса найдете далшы темы: Нове канонічне зряджіння Грекокатолицькой церькви, Выстава Енді Варгола в Римі, Кіріл і Методій – славянськы учітелі, рубріку Місіонаріка, Коло скавтського огника, Календарь свят од апріля до юна 2008 за обома стілями ці Молитву за членів ОСІК.

Томаш Михал Бабяк,
член ОСІК

Русинський програм 2. 4. 2008 – 16. 4. 2008

2. 4. 2008 – середа

9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

4. 4. 2008 – пятниця

8.00 - 8.30 Літературна релация
8.30 - 9.00 З розгласовой фонотеки
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

8. 4. 2008 – вівторок

8.00 - 9.00 Радіомагазин
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

10. 4. 2008 – четверь

9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

12. 4. 2008 – субота

15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 – 18.30 Радіо молодых, приповідка
А. Нягончаковой: Вінету, репр.
18.30 – 19.00 Подобы жывота: Служыли
мелпомені – 4

13. 4. 2008 – неділя

15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.00 Радіомагазин
18.00 - 18.45 Село грать, співать
і думу думать
18.45 - 20.00 Літургія ГКЦ Бардйіов

14. 4. 2008 – понеділок

9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

16. 4. 2008 – середа

9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности.

Народностно-етнічне высыланя можете чути денно од 8.00 до 10.00 години. В суботу і в неділю од 15.00 до 19.00, в неділю до 20.00 години.

Радіо Патрія слухайте на середніх волнах по цілім Словенську, або на інтернеті <http://www.rozhlas.sk/interportal/2007/>, по цілім світі.

Од 14. 1. 2008 собі можете Радіо Патрія наладити на середніх волнах:
– Нітра 1098 kHz
– Рімавска Собота 1017 kHz
– Пряшів 702 kHz.

Телефоны: *русинська редакція*,
Кошыці: 055 7287426, факс: 055 6226139,
продукція: 055 6822945

ТЕАТЕР АЛЕКСАНДРА ДУХНОВИЧА В АПРІЛЮ 2008

2. априля 2008

о 19. 00 на Великій сцені ТАД
Мілош Карасек: ЖЫВОТ НА МІРУ
Режія: Мілош Карасек

▲ Герсці ТАД З. Галямова і В. Русиняк.

Гротесна увага о банкроті систему цінности і гляданыя новой ідентичности, абсурдна пригода людей, котры суть мімо сполочности.

9.априля 2008

о 19.00 на Великій сцені ТАД
Благо Углар і колектів: ДОБРОПИС
Режія: Благо Углар

В інсценації не зазвучить вельо слов, но і тых мало, котры там мож учути, не давають нияке высвітліня. Гра Добропис не є велика надій, но є то мала радость. Исто бы сьме были вшыткы рады, кебы ся нам вернуло того, о чім сьме собі думали, же уж давно є страчечне, же нам не патрять.

16. априля 2008

о 19.00 на Малій сцені
Хрісто Бойчев: ОКРЕСНЫЙ ШПЫТАЛЬ
АБО ПЛУКОВНИКОВА ЖЕНА
Режія: Пепе Пражмарі

Гра знамого булгарського автора Хріста Бойчева, в котрій мапує сполоченскы контакты на взорці людей в шпыталю. Сцены зо щастливого жывота блазнів на псіхіатрії.

Гітпарада

русинських народных співанок

48. коло Гітпарады русинських народных співанок принесло такы конкурзны співанкы:

1. Народна музика Пайташе з Нью Йорку – вінок співанок Кумове.

2. Колектів Порачан з Порача – Ах, мамічко моя.

3. ФК Барвінок Гітпарада з Камюнкы – Конопелькы.

4. Мілош Стрончек зо Свидника – Женив бым ся, женив.

НОВОТИНКЫ:

5. ЖСГ Лабірчанка з Меджілаборець – Лаборець мільый.

6. Маріяна Железна з Хмельовой – Цез Камінець.

Вашы голосы про три із шестьох співанок посылайте e-mailom на адресу: kandrac@rozhlas.sk а не забудьте на гесло – Шьпівам собі, шьпівам. На єдного щастливця чекать ЦД. Потішыть нас і ваша одповідь на вопрос: Што то є ОРЧІК?

Уж теперь вас кличеме слухати нашу релацию 27-го априля і 2-го мая 2008 в зміненім высылачім часі. В неділю од 18.00 г до 18.30 г, а в репрізі в пятницю од 8.00 до 8.30 г.

Радіо Патрія слухайте на середніх волнах, по цілім Словенську, або на інтернеті по цілім світі.

▼ Фолклорный колектів ЛАБІРЧАНКА з Меджілаборець.

ПИШУТЬ О ПРОБЛЕМАХ РУСИНИВ

Rusíni:

Нáродностне рáдио неpoчúť

Okrem zlepšenia podmienok na príjem signálu sú v petícii požiadavky na presunutie vysielania pre Rusínov z dopoludnia na podvečer, relácie pre túto menšinu každý víkend, obohatenie programu o živú publicistiku a presunutie redakcie národnostného vysielania z Košíc späť do Prešova. Rádio Patria ako jediné u nás vysielajú v maďarčine, čo je jeho hlavný vysielací jazyk.

Čas od ôsmej do desiatej dopoludnia je vyhradený rusínskemu a ukrajinskému jazyku, dokonco aj ďalším národnostným menšinám žijúcim na Slovensku.

Rozhlasové vysielanie vo svojom jazyku budú Rusíni bez problémov počúvať najskôr v roku 2009. Vtedy by podľa Slovenského rozhlasu malo Rádio Patria prejsť na veľmi krátke vlny.

V niektorých oblastiach východného Slovenska obývaných rusínskou menšinou sa nedá počúvať národnostné vysielanie. Podmienky pre príjem rádiového signálu sa zhoršili potom, čo na východe zostal jeden vysielateľ pre stredné vlny. Práve na nich prináša Slovenský rozhlas program svojho piateho okruhu, národnostného Rádia Patria.

Koncom januára rozhlas vypol vysielateľov v Košiciach, Vysokých Tatrách a v Stakčine pri Snine. Na východe krajiny je teraz v prevádzke len strednovlnný vysielateľ v Prešove. Po sťažnostiach občanov rusínskej národnosti na zlú kvalitu signálu už zareagovali aj oficiálne organizácie Rusínov.

Vysielateľ v Prešove nestačí

„Je zrejmé, že vysielateľ Prešov nedokáže uspokojivo pokryť územie obývané Rusínmi. Aj v miestach

s dobrým signálom, dochádza k jeho častému prerušovaniu a večer je znehodnotený rušením. Signálom nie sú pokryté celé regióny s najväčšou koncentráciou rusínskeho obyvateľstva,“ hovorí podpredseda Združenia inteligencie Rusínov Slovenska Ján Lipinský.

V liste riaditeľke rozhlasu žiada o odpoveď, ako a kedy salepší pokrytie signálom. Upo-

zorňuje, že riešením nie je satelitné ani internetové vysielanie Rádia Patria, keďže k nemu väčšina poslucháčov národnostnej menšiny nemá prístup.

Rozhlas: bolo to drahé

Slovenský rozhlas vysvetľuje odstavenie vysielateľov ekonomickými dôvodmi. „Vo svojom rozpočte na rok 2008 nemá krytú položku na stredné vlny. Ide o vysielanie mimoriadne náročné na energiu, zastarané, a teda aj veľmi drahé,“ povedala generálna riaditeľka Miloslava Zemková.

Po vypnutí jedenástich vysielateľov pre stredné vlny na celom Slovensku rozhlas zvýšil výkon na niektorých zostávajúcich, a to v Nite a v Rimavskej Sobote. Prešovský vysielateľ podľa Zemkovej posilniť netreba. Zároveň tvrdí, že sa pripravuje prechod vysielania Rádia Patria z pásma stredných na veľmi krátke vlny, ktoré bude kvalitnejšie a lacnejšie. „Proces koordinácie frekvencií je náročný. Predpokladám, že to bude možné najskôr v roku 2009,“ povedala.

Petícia vláde

Problémom Rusínov sa bude zaoberať aj vláda. Čoskoro dostane petíciu poslucháčov národnostného vysielania, ktorú spustili vlani v novembri. Predseda petičného výboru, publicista a predseda prešovskej organizácie Rusínskej obrody na Slovensku Fedor Vico povedal, že zbierali viac ako tisíc podpisov.

KORZÁR

РЕЦЕПТЫ ПРО ТЫХ, ШТО СВЯТЯТЪ ВЕЛИКДЕНЬ ПО СТАРОМУ

Пішкотове

6 яєць, 6 пол. ложок кришталового цукру, 6 пол. ложок гладкой муки, 1 ложка воды, компотова або свіжа овоціна (барацки, ягоди, яфьры...), 2-3 ванілковы пудінгы, шлягачка.

1. До миски даме цілы яйця, цукер і добрі вымішаме. Придаме гладку муку і ложку воды. Тісто вылісьме на вышшу вымащену або мастным папірьом выстелену тепшу. Нагрісьме рулу на 200 ступнів і печеме дас 10 минут.

2. Кус щавы з компоту злісьме а на выхолоджену пішкоту густо накладем овоціну. Остатню щаву з компоту доповниме до єдного літра водов, змішаме з двома ванілковыма пудінгыма, даме варити і мішаме, покы не згустне. Іщі теплы пудінг налісьме на выхолоджену пішкоту з овоцінов. Охабиме выхолодити, покы пудінг добрі не стугне. На каждую порцію даме шлягачку.

Начінка не начинка

12 великых рогликів, 24 яєць, 2 кіла удженого мяса, щіпляча кобаса.

1. Уджене мясо допереду звариме. Роглики поріжем на коцкы і по-

кропиме вываром з удженого мяса. Роглики не сміють быти розмочены. Перемішаме з порізаным мясом, кобасов і жовчками. **Не солиме!** Придаме зелену петрушку, поперь. Не сміє з того быти фашірка! Наконєць придаме сніг з білків і легко перемішаме.

2. Масы вылісьме на два вымащены пекачі, але лем до половины. Рулу нагрісьме на 180 ступнів і помалы печеме. Маса ся буде поступні піднимати і наконєць наросне на повный пекач, зверьху упечены до злата і хрумкава. Сервірусьме начинку на студено.

Начінко з кыснутым тістом

Кіло удженой крковічкы, 10 яєць, шамалець, пів кіла пологрубой муки, квасок, 8 рогликів, зелена петрушка, сіль, поперь.

1. Мясо звариме і поріжем на малы коцкы, попражым на масти.

2. З муки і дріжджів приправиме квасок і вымісьме тісто, до котрого замішаме надрібно порізаны роглики, студене уджене зварене і попражене мясо, вымішаны яйця і зелену

петрушку. Посолим, попоприме, выложым на глубшу вымащену тепшу. Як підкысне – упечем до злата.

Ку мясу або без мяса

Горох, великы крупы, олій, часнок, 3 цибулі, солонинка, сіль, поперь, майоранка

1. Горох переполокаме і залісьме студенов водов, так постоїть пару годин. Потім го звариме. Крупы звариме в посоленій воді, готовы сполокаме і змішаме з горохом (горох може быти і конзервованый).

2. На солонинці попражым цибулю і часнок, посолим, попоприме, придаме майоранку і перемішаме з крупами і горохом.

Ріскаша, сушены підпенькы, горошок морожений або конзервованый, цибуля, сіль, поперь, веґета.

Попражым цибулю, придаме мякы підпенькы (перед тым їх мочіме у студеній воді), до того придаме ополокану ріскашу. Масы треба мішати. Залісьме водов або вываром, посолим, попоприме,

повеґетуєме, придаме коріня, котре нам смакує. Вариме на слабшым огню, придаме горошок і довариме. Коріня даме мало, жебы в ставі не были выразне.

Татарка луплена, солонинка, цибуля, тендерічка морожена або конзервована, часнок, сіль, поперь, веґета.

Попражым перероснуту солонину, придаме цибулю, малый часнок, омыту татарку. Масы треба мішати. Залісьме водов або вываром, посолим, попоприме, повеґетуєме, по 10 минутах придаме морожену або конзервовану тендерічку, довариме.

Тоты струковины вам будуть смакувати з каждым мясом або і без мяса лем зо свіжым салатом. Дієтніше буде без солонины і без мяса.

Т. Ламмова

Одышов до вічності наш славный родак – метрополіта Лавр

Не так давно сьме (в януаровім двойчслі наших новинок) на друковали статью під назвом, *Многая літа, Ваша Блаженость, Владыко Лавр*, в котрій сьте ся могли дочитати о животній пути і високім штатім

оцінню терпезливой і жертвенной роботы на благо православной церкви в цілосвітнім масштабі нашого славного родака метрополіта Лавра (Василя Шкурлы), а в тых днях нас застигла пресмутна новина о його смерті.

Глава Руськой православной заграничної церкви метрополіта Лавр умер у 80-ім році жывота в Йорданвільскім Монастырю св. Тройці недалеко Нью Йорку. Смерть метрополіту застигла при спаню у неділю над раном, 16. марта (2008), значить у день, кедь собі цілый православный світ припоминать День славы православия. Хоць за його жывота был „Бизантський світ” позначений розколами і непокоями, ся праві він став сімболом зьєдночія руського і заграничного православия. 17. мая 2007 року підписав Акт о канонічнім зближню і зьєдночню Руськой православной церкви і Руськой православной заграничної церкви з патріярхом московским і цілого Руська Алексеем II. Праві тот договор скінчів розклад в Руській церкви на домашню і емігрантську, котрый настав по большевицькій революції в 1917 р. На тім світознамім празднику, котрый был у величезнім московскім Храмі Христа Спасителя, был руський президент Владимир Путин і велика кількость віруючих а высылала го і цілоштатна телевизія. Незгоды в руській православній церкви ся зачали по революції в 1917 р. Руська православна церковь за границями перервала вшыткы контакты в 1927 році, кедь патріярха московский Сергій выголосив лояліту комуністичній владі. Розговори о зновазьєдночню ся зачали по розпаді Советського союзу в 1991 р. Лавр повів, же зновазьєдночня не значить сплынутя і його однож собі утриме адміністратівну контролю над выше 400 парохіяма по цілім світі. Церковь в Нью Йорку мать коло 480 тисяч америцьких членів.

Метрополіта Лавр ся народив як Василь Шкурла 1. януара 1928 році в Чеськосло-

веньску, в русиньскім селі Ладомірова в свидницькім окресі, де доднесь жьє його родина. Знамый є нашым читателям наприклад його брат Николай Шкурла, знамый русиньский активіста і автор многих статей в русиньскій пресі, але і автор книжкы Одсужены до раю (де пише о судьбі русиньских реоптантів). Василь Шкурла як 11-річний одышов до Ладомірського монастыря, котрый потім был терньом в очах Червеной армады і НКВД. Зато в 1946 році із далшыми монахами емігровав до америцького міста Йорданвіле в штаті Нью Йорк. О два роки го прияли до монашского чину і намісто дотодышнього мена Лавр зачав вжывати Лаурус. За священника был высвяченый в 1954 р. а в 1967 ся став епископом. В октобрі 2001 р. го зволили за пятого метрополіту Православной заграничної церкви.

Вічная йому память

Умер писатель, вірный Русин Дюра Папгаргай

В Руськім Керестурі у Сербії был 17. марта 2008 р. похований єден з найвызнамнішых русиньских писателів, поет, театралный автор, драматург, ідейный творитель культурных акцій і першы лавреат Премії Александра Духновича за русиньску літературу (1997) - Дюра Папгаргай (11. 11. 1936 – 15. 3. 2008). Умер в суботу 15. марта 2008 в Новім Саді.

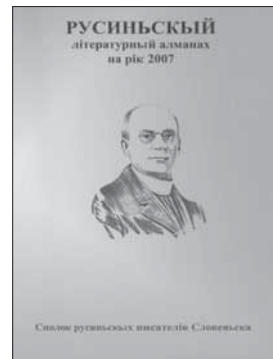
В понеділок 17. марта 2008 у великій салі керестурского Дому культуры ся одбывала послідня стріча, на котрій Михал Зазуляк (редактор русиньских новинок в Сербії), Владимир Паланчін, Славко Орос (председа Народного совіту за русиньску меншыну в Сербії) і Йован Зивлак споминали на богату творчу минулость помершого і припомянули його велике діло, котре зохабив про будучі генерації. Тоты самы особы проговорили і над трунов помершого в каплиці керестурского цінтерья. Погріб одправляв руськокерестурский парох о. Олюян Рац ведно з членами священницькой родины Холошняйовых з Дюрдьова. На кінці обряду членове керестурского хору заспівали облюблену співанку Д. Папгаргая – Бачко моя, Бачко... Ку співу хору ся придали і остатні участници погробу і так ведно выпровадили Д. Папгаргая на його послідню путь.

Вічная йому память

Немала часть Русиньского літературного алманаху на 2007 рік, котрый выдав Сполук русиньских писателів Словеньска, є присвячена округлому юбілею Еміла Кубека, о

котрім найвычерпнішу біографію о жывоті і богатій літературній творчості юбіланта собі можеме прочитати з пера Франтішка Данцака. В авторстві Василя Хомы є в Алманаху надрукована статья *Особность Еміла Кубека як священника, писателя і русиньского будителя*. Юрий Панько аналізує в своїй статі *Язык в творчости Еміла Кубека. Тренды і перспектivy розвоия сучасной русиньской літературы* то є статья русиньского писателя, байкаря Миколая Ксеняка. Обсяг Алманаху творять і поетичны творы русиньских писателів, як Стефан Сухый, Николай Гвозда, Мірослава Лацова-Гупцей, Петро Ялч, Миколай Ксеняк (байкы), Михал Павук. Послідні сторінкы Алманаху належать некрологам помершым русиньским авторам – Михалови Гірякови і Анні Галчаковій, але і статья о жывоті і богатій творчості минулорічного юбіланта Василя Хомы.

Книжка **Юрковы пригоды** русиньского писателя, меджілабірського родака **Штефана Смолея** вышла з видавательства Русиньской оброды на Словеньску (2007). Ёй обсяг творять

розмаїты жывотны пригоды, котры може пережыв або пережывать каждый обычайный чоловік, хоць малоколи ся над нима глубше задумує.

„Дакотры єм выдумав, іншы ся пригодили почас мойой роботы в Лабірськім заводі ці в місті або десь інде на селах. Іншы єм описав подля бісіды другых людей” – пише на зачатку автор книжкы Стефан Смолей.

Книжку (стоить 100.– Ск) собі можете обіднати на адресі:

Rusinska obroda na Slovensku
Levočká 9
080 01 Prešov

Новы просторы про камюньскых пензістів

В Камюнци ся 6. марца 2008 одбыла красна акція, кедь староста села Інж. Миколай Митник, посланці сельского заступительства і далшы активісты офіціалні отворили новы просторы про Клуб пензістів. Тоты просторы дав сельскый уряд оправити і поступні собі їх пензісты зарядили і приправили на отворіня. Офіціалне слово мав староста села і председа Окресной орґанізації Єдноты пензістів Словеньска п. Покривчак, планы містной орґанізації прозрадыв ей председа Мгр. Юрій Ванчік. Клуб мать 80 членів, но в Камюнци є веце як 300 пензістів, котры ся у своїм волнім часі будуть активізовати. При Клубі є і співацька група пензістів камюньского фолклорного колективу Барвінок, котра помагать шырити

▲ В Камюнци мать каждая акція богату публіку.

звыкы і традиції села. Подобні ся пензісты причінили і дале помагають при орґанізованю культурных і сполоченьскых акцій, як і при скрашльованю і обнові села. Підпорити і розвеселити пензістів і їх гостів пришли наймолодшы членкы Барвінку, котры ся уж готують перевзяти фолклорну штафету колективу од тых найстаршых. Было то красне посиджіня молодшых зо старшыми. І таким способом можеме старшым людям, котры за собов охабили великий діл роботы, спрjemнити осінь жывота і вздати їм честь.

—МК—

ФРІЧКА мать свою гімну

Фрічка, Фрічка наше село, ніт уж ты так весело, розышли шы твої діти по Словеньску, по шьвіті... То суть слова гімны села Фрічка, котров ей жытели доповнили свої сімболы. На першім сельскім балі був презентований і печатаный текст і мелодія гімны. З нагоды недавного свята МДЖ по селі звучала хоплява нота гімны з ЦД в красній фаребній управі. Як мелодія так і слова гімны не у єдной жены выкликали слызу споминаня і надії. Текст гімны зложыв сам старо-

НОВОТИНЫ НЕЛЕМ З ДОМОВИНЫ

ста Фрічкы Василь Гудак а музику скомпоновала група Доміно. Член споминаной групи Володя Пастернак, котрый є родак з Фрічкы, наспівав соло до гімны.

Грабівчк выграв ґрант

Ґрантовый програм Зелены оазы, котрый влони выголосила Надація Екополіс уж познать успішных жадателів. Порадный выбор оціньовав 352 проєктів, котры сповнили предложены пожадавкы. З того мала комісія выбрати 31 найліпшых, на котры было приді-

лено 1,8 мільйона корун. Ку успішным жадателям належыть і село Грабівчк в свидницькім окресі. Тот факт потішыв нелем старосту села Сергея Василенка, але і шыткых жытелів Грабівчкіа. Фінанції бы мали послужыти на высаджіня строміків а центр села скрашлити даяков дрібнов архітектуров.

Отворена канцеларія омбудсмана в Кошыцях

В другій половині марца 2008 отворили в Кошыцях канцеларію омбудсмана – верейного хранителя людських прав. Є то уж 11-а канцеларія на Словеньску. Уряд буде к діспозіції жытелям од 17-го апріля 2008, каждый третій четверь в місяці. Канцеларія нукать службы про людей на выбавльованя скарґ.

До двох років бы мала в Габурі стояти стародавна церьков

Деревяну церьков св. Николая, єдну з найстаршых церьковных памяток в серед-

▲ Николай Ющик, староста Габурывсе іде за своїм цілём а дотеперь ся му го все дарить і зреалізовати.

ній Европі, Габурчане продали (в 1759 р.) до Малой Поляны, котра не мала властный храм. Но люде собі хотіли поставити муровану церьков а немалу роль мав і переход з православія на грекокатолицьку віру. Так в 1935 р. деревяну церьков од села купило місто Градец Кралове за тодышніх дванадцять тисяч корун, як памятник чеськословенским леґіонарам павшым на северовоході Словеньска. Храм збудований без єдиноґо клинця Чесі розобрали, наложили на влак в Меджілабірцях і перевезли до 600 км оддаленоґо Градца. Храм стоїть в Ірасковых садах. Габурьска самосправа на челі зо старостом Н. Ющіком іщі перед роком проявила інтерес о вернутя деревяной церькви, хоць знала, же на ню не мать жадне право а така была і реакція теперішніх властників ку продаю. Но Габурчане ся свого плану не vzdали. Чом? Є то історічна памятка їх предків і необычайного майстерства. А так недавна путь габурьского старосты Н. Ющіка і председа дружства Д. Завацького в Чехах принесла надій – договорили ся з представителями в Градці Кралове, же проєктову документацию выпрацюють сполочныма силами а на жадость Габурчанів їм чеськы партнеры пожычат і єдну ікону. Церьков бы ся мала в Габурі поставити на тім самім місці, де даколи стояла, в мірці єдна ку єдній. На одплату Габурчане поможуть чеськым партнерам при оправі храму. Од літа бы ся мала в селі зачати будовати стародавна церьков, котру бы хотіли докінчити до двох років.

Спрацьовала А. К.

Пряшівскы Русины хотять Руськый дом

▲ Погляд на членів МО РОС в Пряшові.

В четвер 27. марца 2008 одбыла ся в Пряшові вырочна членська сходза Містной організації РОС (МО РОС) у Пряшові, котру отворив і вів Петро Крайняк мол., член ей выконного выбору. Росповів притомным о структурі РОС – персоналнім зложіню центрального ВВ РОС і ей становах. Ознамив, же выбор ся волить на два роки, но пряшівска МО РОС обновила своє діятельство лем минулого року, коли были і вольбы до ВВ МО РОС, зато т. р. вольбы не будуть. Інформовав о персоналных змінах во выборі, котрый мать в сучастности сім членів (Ф. Віцо, председа, В. Янко, підпресда, С. Лисінова, тайомничка, членове выбору – П. Крайняк, мол., С. Бошелова, Л. Губцейова, О. Сипко, членства во выборі ся вздав А. Лига а на споминаній сходзі і Т. Латтова). Председа МО РОС Ф. Віцо у своїм приговорі бісідовав о тяжкій екзистенції пряшівської організації, котра не мать просторы про свою роботу і плаченых людей. С. Лисінова, тайомничка выбору, інформовала о членській базі в Пряшові, котра ся помаленькы розростать о новых членів, але говорила і о культурных акціях, котры пряшівска організація зорганізовала в 2007 році. Найвызначнішыма з них были Дні русиньскых традицій і Віфлеемскый вечір.

Председа організації Ф. Віцо, кедь уводжав бісіду о Руськім домі, зачав тым, же Чехы мають Народне дівадло, як „святостанок” а як їм згоріло поскладали ся на нове, бо

є то про них найсвятіша цінность. Про нас, Русинів в Пряшові, є таким „святостанком” запертый Руськый дом. Кебы тот був отвореный, діятельство Русинів у Пряшові бы ся істо розросло, а то про вшыткы віковы категорії. Інакше ся в Пряшові активність не погне з місця – повів Ф. Віцо. О актуалных проблемах коло РД росповів Габрел Бескід, председа Руського клубу 1923. „Днесь бы ся

▲ Членове Выконного выбору МО РОС (зліва) В. Янко (підпресда), Ф. Віцо (председа), С. Бошелова, П. Крайняк і Т. Латтова.

тоты люде в гробі обертали, што ся складали на Руськый дом, суды ся тягають і черпають з кышень великы пинязи...” – повів Г. Бескід на зачатку свого выступу, кедь притомным высвітльовав, яка є сучастна ситуація Руського дому. Єден РК 1923, котрый заложыв Надацію (Секерак, Бірчак, Барна) таким способом, же о тім не знали його членове, але ани

Дозорна рада РК 1923. Надація vznikла подля выкладу Г. Бескіда кламством, што досвідчать конкретны люде (дакотры были і на сходзі і потвердили слова Г. Бескіда). Хто буде в РД робити акції є колаборант – повів Г. Бескід. Коло 12 людей, котры ся пригосили до діскузії говорили в переважній мірі о рішіню проблемів коло Руського дому (А. Лига), але і о тім, же пряшівска організація бы мала глядати молодых членів, учітелів, священників (Г. Сливкова). Ігор Латта ословив пряшівску громаду з цілём здобыти членів до русиньского аметерьского театру КВІТ, котрый був минулого року заложений при РОС. А. Антоняк, доц. ФФ ПУ ся просив, чом є так вельо русиньскых організацій і пропонував вытворити зо вшыткых єдну солідну організацію. На його погляд была сходза неприправлена. Но были і такы, котрым ся любив демократічний дух сходзі. Ф. Барна, окрем історічной проблематікы Русинів говорила і о потребі мати в Пряшові русиньску клубовню, де бы ся могло говорити о розмаїтій проблематіці Русинів. На погляд п. Шестака хыбить сполупраца пряшівської МО з ВВ РОС. П. Крайняк, мол. бісідовав о недільных школах русиньского языка, які суть уж на Підкарпатю, а наш Інштїтут русиньского языка і культуры при Пряшівській універфзїті такы школы планує завести од будучого рока.

На зевршіня стрічі пряшівскых Русинів П. Крайняк, мол. на основі діскузії назвав найактуалнішы проблемы, котры треба рішати. Тьма суть активізація молодых Русинів, русиньске школство, клубовня про Русинів а само собов Руськый дом. З тьма темами было схвалене і проголошіня членів МО РОС у Прфашові.

А. К.